

Ärendenr: 2018/2794

Version: 2020-02-05

Länsstyrelsernas rapportering om dammsäkerhetstillsyn 2018/2019

Innehåll

1	Syfte och former för rapporteringen.....	5
1.1	<i>Syfte</i>	5
1.2	<i>Begäran från Svenska kraftnät besvaras av länsstyrelserna</i>	5
1.3	<i>Rapporteringens innehåll</i>	6
2	Sammanställning av länsstyrelsernas rapportering	6
2.1	<i>Genomförd dammsäkerhetstillsyn 2018</i>	6
2.1.1	<i>Planerad tillsyn</i>	6
2.1.2	<i>Händelsestyrd tillsyn och incidenter</i>	7
2.1.3	<i>Särskilda tillsynsinsatser</i>	8
2.1.4	<i>Resurser</i>	8
2.2	<i>Planerad tillsyn 2019</i>	10
2.3	<i>Förändringar inom tillsynsmyndigheten</i>	10
2.4	<i>Dammsäkerhetsutvecklingen inom länen</i>	11
2.5	<i>Behov av samverkan och vägledning</i>	12
3	Svensk kraftnäts bedömningar och rekommendationer	13
4	Svenska kraftnäts samlade slutsatser	15
	Bilaga 1 Rapporteringsmall	16

1 Syfte och former för rapporteringen

Svenska kraftnät har som uppgift att samverka med länsstyrelserna för en effektiv dammsäkerhetstillsyn¹. För att få information om tillsynen som bedrivs av respektive länsstyrelse har Svenska kraftnät beslutat att årligen begära in rapportering om dammsäkerhetstillsynen inom länen. Rapportering avseende 2018/2019 är den första som görs på detta sätt.

Svenska kraftnäts dammsäkerhetshandläggare har i detta dokument sammanställt länsstyrelsernas rapporteringar. Vid läsning av denna sammanställning bör det beaktas att länsstyrelsernas rapportering delvis berör en period innan de fått rapporteringsmallen. Denna första rapportering utgör därför en ”försöksomgång”. Rapporteringsmallen utgör ett levande dokument som kan komma att justeras för att åstadkomma en så enkel och effektiv rapportering som är möjligt.

Med syftet att fördjupa kunskapen om och bredda erfarenheterna inom vissa områden har Svenska kraftnät även initierat nationella tillsynsteman där samtliga länsstyrelser förväntas delta. Resultatet av 2019 års tematillsyn *Nuläge dammhaveriberedskap*² har sammanställts separat och tas inte upp här.

1.1 Syfte

Syftet med rapporteringen är dels att möjliggöra Svenska kraftnäts uppföljning av tillsynen och identifiera utvecklingsbehov, och dels att stödja länsstyrelsernas planering och uppföljning av dammsäkerhetstillsynen i länet.

Länsstyrelsernas rapporteringar sammanställs och bedöms av Svenska kraftnät i denna sammanställning som utgör ett underlag för Svenska kraftnäts:

- > rapportering till regeringen av dammsäkerhetsutvecklingen i landet
- > utveckling av tillsynsvägledning, samt
- > årliga handläggarträffar om dammsäkerhet.

1.2 Begäran från Svenska kraftnät besvaras av länsstyrelserna

Svenska kraftnät skickade under vårvintern 2019 en begäran till länsstyrelserna om att rapportera om dammsäkerhetstillsynen. Rapportering har inkommit från samtliga 20 länsstyrelser i de län där dammar i dammsäkerhetsklass A, B eller C finns, dvs alla utom Gotlands län. Samtliga länsstyrelserna har använt sig av rapporteringsmallen i Svenska kraftnäts begäran.

¹ Förordning (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät

² Nuläge dammhaveriberedskap – Tema dammsäkerhetstillsyn 2019, Svenska kraftnät, Dnr 2019/604

1.3 Rapporteringens innehåll

Rapporteringsmallen är utformad så att tillsynsmyndigheterna på ett enhetligt och effektivt sätt ska kunna återrapportera arbetet med dammsäkerhetstillsynen till Svenska kraftnät. Rapporteringsmallen är uppdelad i fem delar:

- > Genomförd dammsäkerhetstillsyn under föregående år
- > Planerad dammsäkerhetstillsyn innevarande tillsynsår
- > Förändringar inom tillsynsmyndigheten
- > Dammsäkerhetsutvecklingen i länet
- > Behov av samverkan och vägledning

2 Sammanställning av länsstyrelsernas rapportering

Utdrag och sammanfattningar ur länsstyrelsernas rapportering ges nedan.

2.1 Genomförd dammsäkerhetstillsyn 2018

2.1.1 Planerad tillsyn

Länsstyrelserna uppger att tillsynen har prioriterats med utgångspunkt från årsrapporteringen och dammsäkerhetsklass. Andra prioriteringsgrunder varit dammar som varit föremål för FDU/FDI, uppföljning av tidigare beslut i tillsynsfrågor och dammsäkerhetshöjande åtgärder, eller att länsstyrelsen önskat informera sig om planerade eller pågående dammsäkerhetshöjande åtgärder.

Planerad tillsyn som genomförts:

- > Inom vissa län har dammsäkerhetsklassificeringen utgjort den huvudsakliga delen av dammsäkerhetsarbetet, och länsstyrelserna har aktivt strävat efter att få in de sista konsekvensutredningarna för att kunna fatta klassificeringsbeslut.
- > Granskning och uppföljning av dammägarnas egenkontroll har ingått i de flesta länsstyrelsernas planerade tillsyn. Flera länsstyrelser har deltagit i dammägares egenkontrollaktiviteter.
- > Ett par länsstyrelser uppger att man arbetat för att lägga grunden för den kommande dammsäkerhetstillsynen genom att skapa kontakt, lära känna dammägarna och anläggningarna, diskutera förväntningar på dammsäkerhetstillsynen och skapa förutsättningar för fortsatt gott samarbete.
- > Några länsstyrelser har informerat ägare av dammar som tidigare inte varit klassificerade om regelverket för dammsäkerhet samt genomfört platsbesök.

- > En länsstyrelse har genomfört tillsynsbesök på anläggningar för diskussioner om dammhaveriberedskap.

2.1.2 Händelsestyrd tillsyn och incidenter

Hälften av länsstyrelserna rapporterade att ingen händelsestyrd dammsäkerhetstillsyn genomfördes under 2018.

Nedan sammanställs information om de händelser och incidenter och den händelsestyrda tillsynen som rapporterats:

- > I ett län har två dammhaverier vid U-dammar inträffat under 2018. I samband med dammhaverierna har länsstyrelsen fört diskussioner med ägarföretagen om framtida skötsel av anläggningarna. Länsstyrelsen drar följande slutsats av händelserna: "Även till synes små dammar kan orsaka relativt stora konsekvenser, i synnerhet om de är belägna så att de riskerar att skada samhällsfunktioner".
- > Ett tillbud i en slussanläggning har ägt rum där en klassificerad damm bedömts vara i omedelbart behov av dammsäkerhetshöjande åtgärder. Länsstyrelsen har deltagit i påföljande samråd och prövningsprocess för tillstånd enligt MB.
- > I ett län har en icke utredd eller klassad damm haft ett betydande läckage. Läckaget medförde att länsstyrelsen ansåg att dammen var ostabil och i behov av underhåll för att inte gå till brott.
- > Ett par händelser och inkommen begäran från privatpersoner om tillsyn av anläggningar i dåligt skick har rapporterats. Länsstyrelserna har bedömt anmälningarna som befogade och handläggning har skett.
- > En länsstyrelse rapporterar att anmälan endast inkommit för ett fåtal incidenter. Det påpekas att det troligen finns stora mörkertal och "höga trösklar" för att anmäla incidenter till länsstyrelsen, som ibland får kännedom om sådana händelser via media.
- > Inom ett av de stora gruvlänen³ har länsstyrelsen haft ärenden som berör dammhöjningar, åtgärder kring klarningsmagasin, anläggande av dränagediken, uppbyggnad av nya magasin och nya utskov. Inom länet ägde under året en olycka rum i samband m anläggningsarbete för dränagedike.
- > I ett gruvlän har ett antal mindre incidenter inträffat.
- > Granskning och handläggning av inkomna anmälningar om dammsäkerhetshöjande åtgärder har genomförts, liksom handläggning av

³ Gruvdammar finns i de fyra länen Norrbotten, Västerbotten, Dalarna och Örebro.

inkommen information och ärenden gällande pågående renoveringar och reparationer.

- > Några länsstyrelser har tagit upp samråds- och tillståndsärenden kopplade till händelsestyrd tillsyn. En länsstyrelse rapporterar om ett tillsynsbesök efter det att dammägaren utfört dammsäkerhetshöjande åtgärder utan att först meddela länsstyrelsen.

2.1.3 Särskilda tillsynsinsatser

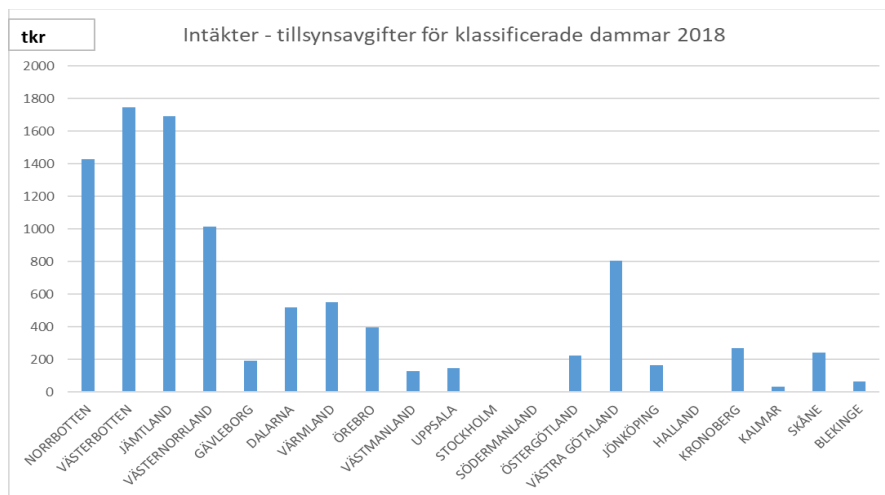
Hälften av länsstyrelserna uppger att inga särskilda tillsynsinsatser genomförts under året.

Nedan sammanställs särskilda tillsynsinsatser som rapporterats:

- > Fyra länsstyrelser har påbörjat samverkan av dammsäkerhetstillsynen för en dammägare med dammanläggningar i de fyra länen. Fokus har legat på ägarens dammsäkerhetsverksamhet och säkerhetsledningssystem. Planering och samordning har skett via Skype och ett fysiskt möte mellan handläggarna har hittills ägt rum. Samarbetet avses fortsätta.
- > Ett par länsstyrelser har anordnat informationsdagar för dammägare med temat egenkontroll, årlig dammsäkerhetsrapportering och säkerhetsledningssystem. Dammägare fick även ge sin syn och önskemål på hur tillsynen kan utföras. Såväl ägare som länsstyrelser bedömde att insatsen leder till gott arbetsklimat.
- > En länsstyrelse har bedrivit särskild tillsyn av dammägares reservkraftsystem.
- > En länsstyrelse har deltagit i temadag om PFMA (potentiell felmodsanalys) med syftet att lära sig en metod för att identifiera svaga punkter vid dammanläggningar.

2.1.4 Resurser

Länsstyrelserna får begära in tillsynsavgifter från ägarna av klassificerade dammar. Svenska kraftnät har från LstEA begärt utdrag ut länsstyrelsernas rapporteringssystem avseende storleken på tillsynsavgifterna per län, se Figur 1. De högsta tillsynsavgifterna har fakturerats av länsstyrelser i län med flest dammar i de högre klasserna, dvs Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland.

Figur 1 Länsvisa avgifter för dammsäkerhetstillsyn som länsstyrelserna fakturerat ägarna av klassificerade dammar under 2018. Tillsynsavgiften anges i tkr, dvs 1000 kronor.

Länsstyrelserna uppger att de har använt intäkterna för:

- > tillsyn av dammsäkerhet, såväl planerad/egeninitierad liksom händelsestyrd tillsyn,
- > olika former av stöd och svar på inkomna frågor om dammsäkerhet,
- > deltagande vid redovisningen av ägarnas egenkontrollaktiviteter
- > kompetensutveckling (bl.a. deltagande i dammsäkerhetsutbildningar, Svenska kraftnäts handläggarmöten och SwedCOLDs temadagar).

Så gott som samtliga länsstyrelser har gjort bedömningen att intäkterna från tillsynsavgifterna kommer att vara tillräckliga för att kunna bedriva en planerad och effektiv tillsyn. Länsstyrelser som ännu arbetar med dammsäkerhetsklassificering uppger att intäkterna i vissa fall har använts för detta ändamål och att dammsäkerhetstillsyn inte har utförts på önskad nivå. De har därför svårt att avgöra om intäkterna är tillräckliga för tillsynen.

Några länsstyrelser har av olika anledningar inte utnyttjat hela intäkten. De berörda länsstyrelserna har i de flesta fall uppgett att intäkterna reserverats för dammsäkerhetstillsyn under nästkommande år.

En länsstyrelse har inte fakturerat dammägare för dammsäkerhetstillsyn under 2018, trots att beslut om dammsäkerhetsklass B har fattas under 2017. Viss dammsäkerhetstillsyn har ändå bedrivits.

2.2 Planerad tillsyn 2019

Nedan sammanställs den dammsäkerhetstillsyn som länsstyrelserna planerat genomföra 2019:

- > Högsta prioritet för de länsstyrelser som inte avslutat arbetet med dammsäkerhetsklassificeringen är att under 2019 avsluta klassificeringsarbetet.
- > Flertalet länsstyrelser beskriver att mottagning och granskning av ägarnas dammsäkerhetsrapporteringar kommer att ligga som bas inför den fortsatta och uppföljande tillsynen av ägarnas dammsäkerhetsverksamhet. Speciell hänsyn kommer att tas till specifika händelser och incidenter, och kvarstående ännu inte åtgärdade avvikelser.
- > Flera länsstyrelser strävar efter att skapa ett mer strukturerat arbetssätt för tillsynen. Vissa länsstyrelser uttrycker ambitionen att ta fram långsiktiga tillsynsplaner där frekvensen mellan tillsynsbesöken varierar beroende på dammsäkerhetsklassen. Dammanläggningar med brister kommer att prioriteras i tillsynen.
- > Information till mindre och oerfarna nya ägare kommer att prioriteras av någon länsstyrelse, där rutiner och krav på årsrapportering och övriga dammsäkerhetskrav går igenom.
- > Deltagande vid redovisningar av fördjupade dammsäkerhetsutvärderingar och inspektioner prioriteras. Vissa länsstyrelser planerar att delta vid samtliga redovisningar, medan andra länsstyrelser nämner att de om möjligt vill delta vid FDU som observatör.
- > En länsstyrelse nämde att en älvgrupp har startats upp. Dammsäkerhetshandläggaren kommer att följa älvgruppmöten under året med speciellt fokus på årets tillsynsystema Dammhaveriberedskap.
- > En länsstyrelse beskriver att för nytillsatta handläggare kommer tillsynsbesök på dammanläggningar att prioriteras med syftet att få kännedom om dessa, och skapa kontakt med dammägarna.
- > Samverkan mellan länsstyrelserna avseende bl.a. gemensam tillsyn av vissa ägares dammsäkerhetsverksamhet och dammar kommer att fortsätta.
- > Några länsstyrelser uppger att de aktivt kommer följa vissa dammsäkerhetshöjande projekt med avsikten att få insyn och kunskap om dammarna.

2.3 Förändringar inom tillsynsmyndigheten

Inga större förändringar av dammsäkerhetstillsynen inom länsstyrelserna har rapporterats.

Flera länsstyrelser uppger att de redan har eller kommer att öka bemanningen och nyanställa handläggare. Flera länsstyrelser uppger att de avser att dela upp tillsynen på flera handläggare för att minska sårbarheten vid ev. personalförändringar. Inom ett län har motsatsen skett i och med att personal med erfarenhet inom dammsäkerhet bytt arbetsuppgifter och den kvarvarande handläggaren för närvarande saknar både erfarenhet och utbildning om dammsäkerhet. En länsstyrelse beskriver att man för att säkra kunskapsöverföringen inför en kommande pensionsavgång planerar att låta den kommande handläggaren arbeta parallellt med den nuvarande handläggaren under en period.

2.4 Dammsäkerhetsutvecklingen inom länen

Flertalet länsstyrelser bedömer att dammsäkerheten i "sitt" län är god och/eller åtminstone har en positiv utveckling. Dammsäkerhetsregleringen och arbetet med dammsäkerhetsklassificering nämns överlag som en pådrivande faktor för ett ökat engagemang och intresse för dammsäkerhet.

Nedan följer en sammanställning av länsstyrelsernas kommentarer om specifika aspekter avseende dammsäkerhetsutvecklingen.

- > Störst kunskaper om dammsäkerhet bedöms finnas bland de större dammägarna, men kunskapen kan vara nyckelpersonsberoende. Kunskapsnivån hos vissa mindre och/eller nyare dammägare i vissa fall kan utgöra "orosmoln".
- > Kommunikationen mellan länsstyrelserna och mindre dammägare är viktig men tar mycket tid. Länsstyrelserna kan behöva stötta och ge råd, och här finns behov av att hitta rutiner och arbetsformer.
- > Länsstyrelserna nämner att den ökade egeninitierade tillsynen har medfört ökad samverkan med verksamhetsutövarna.
- > Länsstyrelser med nystartade älvgrupper och projekt för samordnad beredskapsplanering för dammhaveri nämner positiva trender, både för arbete med dammsäkerhet och beredskapsplanering. Ökad samordning mellan berörda parter, informationsutbyte och samverkan inför högflödessituationer och dammhaveri nämns.
- > Flera större och mindre dammsäkerhetshöjande projekt uppges pågå.
- > Ett par länsstyrelser menar att arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet är varierande. En länsstyrelse påpekar att anläggningar som borde vara skyddsobjekt inte alltid är det, intresset uppges ibland vara svagt hos bolagen.

2.5 Behov av samverkan och vägledning

Länsstyrelserna uppgav i sina rapporteringar inom vilka områden som mer samverkan behövs och inom vilka områden ytterligare tillsynsvägledning behövs. Länsstyrelsernas behov redovisas nedan tillsammans med kommentar från Svenska kraftnät.

Tabell 1 Länsstyrelsernas behov av samverkan och Svenska kraftnäts kommentarer

Länsstyrelsernas behov av samverkan	Kommentar från Svenska kraftnät
<p>Samordning av tillsynen -Behov av samordning mellan länen och vägledning i tillsynen, eftersom det är stora ägare som arbetar över flera län. -Fortsatt samordning/samverkan m grannlänen när det gäller gemensamma tillsynsobjekt</p>	<p>Dessa frågor om samordning, samverkan och erfarenhetsutbyten kommer att diskuteras på kommande handläggarmöte. Länsstyrelser som arbetat med samordning av tillsyn över länsgränserna ska på nästa handläggarmöte få möjlighet att redogöra för sina erfarenheter.</p> <p>Svenska kraftnät har initierat årliga teman för dammsäkerhetstillsynen. I vägledningen för dammsäkerhetstillsyn ges förslag på systematiskt arbetssätt.</p>
<p>Erfarenhetsutbyten andra län, tillsynskampanjer mm. -Erfarenhetsutbyte med andra län efterfrågas -Förslag på tillsynskampanjer, fokusområden och arbetssätt.</p>	
<p>Dammsäkerhetsrelaterade områden inom andra lagstiftningar -Behov av ökad samverkan och vägledning inom flera dammsäkerhetsrelaterade områden med anledning av förändringar i lagstiftning, införande av NAP m.m.</p>	
<p>Nationell rutin för fakturering av tillsynsavgifter -Behov av att det tas fram en nationell rutin kring fakturering av tillsynsavgifterna för dammsäkerhetstillsyn. Svenska kraftnät föreslås att i samarbete med länsstyrelserna ta fram en funktion för att generera fakturaunderlag till verksamhetsutövarna.</p>	<p>Framtagandet av rutiner kring faktureringsrutiner inom andra myndigheter ligger inte inom Svenska kraftnäts uppdrag om dammsäkerhet. Länsstyrelserna bör gemensamt kunna sköta detta.</p>

Tabell 2 Länsstyrelsernas behov av ytterligare vägledning och Svenska kraftnäts kommentarer

Länsstyrelsernas behov av vägledning	Kommentar från Svenska kraftnät
<p>Säkerhetsledningssystem och helhetsbedömning -Behov av vägledning: Bolagen efterfrågar vägledning avseende innehåll i säkerhetsledningssystem och definiering av vad som menas med "helhetsbedömning av dammsäkerhet".</p>	<p><i>Se Vägledning om säkerhetsledningssystem, helhetsbedömning och årlig dammsäkerhetsrapportering och Vägledning Dammsäkerhetstillsyn som publiceras i början av 2020.</i></p>
<p>Prioritering av tillsynen -Hur ska tillsynen prioriteras o planeras utifrån beslutade DS-klasser? -Hur bör tillsynen på dammarna prioriteras och planeras utifrån beslutade DS-klasser, så att samordning sker mellan länen och gentemot dammägarna?</p>	
<p>Dammsäkerhet och annan lagstiftning -Vägledning önskas avs. säkerhetsledningssystem, helhetsbedömning, koppling mellan dammsäkerhet och övrig</p>	<p>Svenska kraftnät och MSB avser att samverka under 2020 om ansvarsfördelning av tillsynsvägledning enligt dessa regleringar (ej PBL).</p>

lagstiftning (t.ex. LSO, förordningen av utvinningsavfall, plan- och bygglagen)	
Incidenter, händelser anmälan om brister -Hur bör tillsynsmyndigheten agera vid rapportering av incidenter och anmälningar om brister i dammar? -TVL kring hur myndigheten ska agera vid rapportering av incidenter o anmälningar. - Svårt att avgöra vilka tillsynsåtgärder som är befogade och hur snabbt åtgärder ska ske.	<i>Vägledningen Dammsäkerhetstillsyn</i> innehåller viss information om hur länsstyrelsehandläggarna kan agera vid händelser som incidenter och anmälningar. Nära samarbete mellan länsstyrelsernas enheter för miljö och vattenfrågor och beredskap rekommenderas!
Vägledning kring tillståndsansökningar -Specifika behov av vägledning, samordning eller liknande kan behövas i samband med tillståndsansökan	Viss vägledning kring tillståndsansökningar finns i <i>Vägledning Dammsäkerhetstillsyn</i> . Svenska kraftnät kan i speciella fall ge stöd.
Vägledning för "mindre" dammägare -Ägare önskar tydligare vägledning om säkerhetsledningssystem för mindre anläggningar. - Skulle vara bra med anpassad, förenklad checklista för dammsäkerhet,	I tillsynsystema 2020 "Mindre dammägares rutiner för drift, tillståndskontroll och underhåll mm" innefattar en inventering av dessa ägares speciella behov av stöd. Vägledning i tillsynsarbetet för "mindre ägare" och mindre dammar kan ev. komma längre fram.
Kanaler och slussar - Fortsatt vägledning om hur dammsäkerhetstillsynen vid kanaler och slussar kan bedrivas.	I dagsläget finns inga planer på att ta fram någon speciell tillsynsinsats för kanaler och slussar pga. resursbrist. Svenska kraftnät ställer däremot upp som bollplank i speciella frågor.
NAP – plan nationell prövning miljöanpassning av vattenkraftverk - Hur ska DS-frågor beaktas i den nationella prövningsplanen (NAP)?	Dammsäkerhetshandläggarens främsta uppgift är här att bevaka att dammsäkerheten inte glöms bort under genomförandet av miljöåtgärder. Inga speciella vägledningar kring hur dammsäkerhetsfrågor ska behandlas inom NAP-arbetet är planerat i dagsläget
Dammsäkerhetshandläggarens roll i älvgrupper - Vägledningar om handläggarens roll i älvgrupper,	Dammsäkerhetshandläggarens roll vid älvgruppsmöten: främst kunskapshöjande och kontaktskapande. God och nära kontakt med länsstyrelsens beredskapshandläggare rekommenderas.
Informationssäkerhet -Vägledningen krävs avseende informationssäkerhet.	Vägledning kring frågor om Informationssäkerhet och Offentlighet och sekretesslagen ingår inte i Svenska kraftnäts uppdrag för tillsynsvägledning dammsäkerhet. Länsstyrelserna bör skaffa sig egen kompetens i ämnet.
Sammanfattning av RIDAS - Det skulle vara bra med en sammanfattning av viktiga nyheter i den uppdaterade versionen av RIDAS.	Frågor kring RIDAS respektive GruvRIDAS bör ställas till Energiföretagen Sverige respektive SveMin.

3 Svensk kraftnäts bedömningar och rekommendationer

I detta avsnitt ges Svenska kraftnäts bedömningar av länsstyrelsens tillsyn baserat på rapporteringen och rekommendationer till länsstyrelserna.

Tillsynsplaner

Det kan noteras att endast ett fåtal länsstyrelser nämner en tillsynsplan, vilket gör det omöjligt att avgöra om länsstyrelserna uppfyllt den tillsyn som planerats. Inför

kommande år kommer Svenska kraftnät begära att länsstyrelserna analyserar hur väl den genomförda tillsynen stämmer med det som planerats. Svenska kraftnät kommer även att begära in länsstyrelsernas tillsynsplaner.

Uppföljning av dammägares årsrapportering

Sammantaget visar rapporterna att allt fler länsstyrelser aktivt börjat använda sig av dammägarnas årliga dammsäkerhetsrapportering som utgångspunkt och bas för sin tillsyn på anläggningsnivå, även om det varierar inom landet. Uppföljande tillsyn av företagsrapporteringen, där ägarnas dammsäkerhetsverksamhet och säkerhetsledningssystem beskrivs, och helhetsbedömning nämns dock mera sällan. Detta är knappast förvånande eftersom vissa av Svenska kraftnäts stöd och vägledningar precis publicerats.

Händelsestyrd tillsyn och incidenter

Inga händelser eller incidenter med stor betydelse för dammsäkerheten uppges ha inträffat under året. Trots en relativt kraftig vårflod har endast dammhaverier i två mindre anläggningar rapporterats. Även i övrigt har endast mindre incidenter och händelser skett.

Resurstilldelning och sårbarheter

Medvetenheten har ökat inom länsstyrelserna om sårbarheten inför eventuella personalförändringar. I de flesta län är tillsynen uppdelad på minst två personer. Inom vissa länsstyrelser finns fortfarande endast en dammsäkerhetshandläggare, något som innebär en stor sårbarhet vid personalförändringar. Extra känsligt blir detta i län med flera dammar i de högre dammsäkerhetsklasserna. Svenska kraftnät vill poängtera att det är viktigt att dessa länsstyrelser minskar sårbarheten inför eventuella personalförändringar genom att minst ha två dammsäkerhetshandläggare som samarbetar och samverkar.

Erfarenhetsutbyte och dialog mellan länsstyrelser

Flera av länsstyrelserna efterfrågar mer erfarenhetsutbyte och dialog med övriga länsstyrelser. Det handlar framför allt om bedömningar och att skapa rutiner och erfarenhet av vad som kan fungera eller inte i olika situationer. De praktiska erfarenheterna finns bland handläggarna själva. Förutom samverkan och dialog vid Svenska kraftnäts handläggartreffar bör länsstyrelserna utbyta erfarenheter på förslagsvis nedanstående sätt.

- > E-postnätverket LST-DL-Ext-Dammsäkerhetshandläggare (dammsakerhetshandlaggare@lansstyrelsen.se) kan användas mer av dammsäkerhetshandläggare inom länsstyrelsen och Svenska kraftnät för erfarenhetsutbyte och informationsspridning. För att kunna nå samtliga dammsäkerhetshandläggare använder Svenska kraftnät rutinmässigt denna kanal för informationsspridning. Svenska kraftnät har noterat att nätverket inte används i någon större omfattning till dialog mellan

länsstyrelsehandläggarna. Svenska kraftnät uppmanar dammsäkerhetshandläggarna att utnyttja detta nätverk.

- > I samband med handläggarmöten har Svenska kraftnät vid några tillfällen tillhandahållit lokaler för att möjliggöra möten för diskussioner och erfarenhetsutbyte mellan handläggarna. Denna form av samverkansmöten bör kunna fortsätta, antingen i Svenska kraftnäts eller länsstyrelsernas lokaler.

Samverkan för tillsyn av ägares dammsäkerhetsverksamhet

Flera län talar om behovet av aktiv samverkan mellan län för uppföljning av t.ex. dammägares dammsäkerhetsverksamhet, för ägare som har dammar i flera län. Fyra länsstyrelser i mellersta Sverige har påbörjat en sådan samverkan för uppföljning av en dammägares dammsäkerhetsverksamhet. Svenska kraftnät tror att det skulle vara givande för övriga handläggare att få höra om erfarenheter från denna samverkan, t.ex. vid en handläggartreff eller på annat sätt.

Behov av vägledning

Länsstyrelserna nämner en rad områden där ytterligare vägledning behövs. Vissa av dessa vägledningsområden, som bl.a. tar upp Dammsäkerhetsförordningens krav på ägare av klassificerade dammar, har diskuterats under handläggarmötet hösten 2019. Svenska kraftnät färdigställer under 2019/2020 sina vägledningar och stöd om dammsäkerhetsregleringen. Flera av de områden där behov om vägledning uttryckts, t.ex. säkerhetsledningssystem, helhetsbedömning och dammsäkerhetstillsyn, ingår i Svenska kraftnäts vägledningar. Önskemål om att Svenska kraftnät ska ta fram speciellt vägledningsmaterial för ”mindre” ägare med få dammar har noterats.

4 Svenska kraftnäts samlade slutsatser

Svenska kraftnät gör bedömningen att tillsynen totalt sett ökade i omfattning och att den är under utveckling, men att skillnaderna är stora över landet.

Länsstyrelserna uppgav att tillsynsavgifterna gav tillräckliga ekonomiska resurser.

Verket bedömer att de främsta utmaningarna för dammsäkerhetstillsynen är dels att uppnå likhet över landet, dels att tillsynen är sårbar med hänsyn till behovet av att utveckla och bibehålla kompetens för dammsäkerhetstillsyn inom respektive län. Verket bedömer därför att insatserna för tillsynsvägledning, kompetensutveckling och samordning är fortsatt mycket viktiga i strävan mot en effektiv tillsyn. Detta återspeglas även i verkets tillsynsvägledningsplan för 2020-2022⁴.

⁴ Plan för tillsynsvägledning dammsäkerhet 2020-2022. Svenska kraftnät, Dnr 2019/2596. (publiceras 2020)

Bilaga 1 Rapporteringsmall

Årlig rapportering om dammsäkerhetstillsyn – 201X

(Version 2018-12-19)

Upprättad av länsstyrelsen i _____ län

Kontaktperson, namn och e-postadress:

Datum:

(Använd denna mall för rapporteringen och/eller anpassa till respektive länsstyrelses formatmall)

Innehåll

1	Genomförd dammsäkerhetstillsyn under föregående år	4
1.1	Planerad tillsyn	4
1.2	Händelsestyrd tillsyn.....	4
1.3	Särskilda tillsynsinsatser	4
1.4	Resurser	4
2	Planerad dammsäkerhetstillsyn innevarande tillsynsår	4
2.1	Planerade aktiviteter av vikt.....	5
2.2	Särskilda tillsynsinsatser	5
3	Förändringar inom tillsynsmyndigheten	5
4	Dammsäkerhetsutvecklingen i länet	5
5	Behov av samverkan och vägledning.....	5

1 Genomförd dammsäkerhetstillsyn under föregående år

[Texten inom [] kan tas bort innan rapportering]

1.1 Planerad tillsyn

[Beskriv kortfattat hur tillsynen bedrivits och hur väl tillsynsplanen för föregående år avseende dammsäkerhet har uppfyllts. Kvarstår något av vikt som inte hunnits med eller har något framkommit i tillsynen som måste hanteras framöver?]

1.2 Händelsestyrd tillsyn

[Beskriv händelsestyrd tillsyn, dels omfattningen, dels om det framkommit något av särskild vikt för rapporteringen (Kan vara intressant för att Svenska kraftnät ska kunna ge stärkt tillsynsvägledning inom specifika områden eller annan information som kan vara av intresse ur samordnings/samverkansperspektiv)]

1.3 Särskilda tillsynsinsatser

[Beskriv resultat av särskilda tillsynsinsatser om sådana har genomförts. Exempelvis tillsyn med särskilt fokus på någon ägare, på avbördningsanordningar och flödeshantering, beredskapsfrågor etc.]

1.4 Resurser

[Beskriv, med utgångspunkt från det som rapporterats ovan, om personella resurser och tillsynsmedel varit tillräckliga för att bedriva en effektiv tillsyn under året.]

[Ange hur stort belopp som fakturerats avseende tillsynsavgifter för klassificerade dammar under året.]

[Har några förändringar skett under året? (T.ex. nya/reviderade beslut om klass som påverkar tillsynsavgiften)]

[Ge en kortfattad sammanställning av hur tillsynsmedlen använts]

2 Planerad dammsäkerhetstillsyn innevarande tillsynsår

[Ange i korta drag hur innevarande års tillsynsplan inom dammsäkerhet ser ut.]

2.1 Planerade aktiviteter av vikt

[Ange de aktiviteter som planeras för innevarande år. Information som kan vara av intresse för andra länsstyrelser bör lyftas fram för att möjliggöra samordning av tillsynsinsatser.]

2.2 Särskilda tillsynsinsatser

[Beskriv om det planeras för någon särskild insats under året, exempelvis särskilda fokusområden så som enskilda ägare, typer av ägare, specifika frågeställningar eller dylikt. Kan detta föranleda behov av samordning med andra länsstyrelser?]

3 Förändringar inom tillsynsmyndigheten

[Beskriv redan utförda eller kommande förändringar som berör dammsäkerhetstillsynen i länsstyrelsens organisation/bemanning, kompetensutveckling etc.]

4 Dammsäkerhetsutvecklingen i länet

[Här görs en sammanfattande bedömning av hur ni utifrån er samlade erfarenhet och det gångna årets tillsyn avseende dammsäkerhet uppfattar situationen i ert län:

Återge eventuella lärdomar av vikt som kan vara av värde att sprida till andra länsstyrelser.

Finns särskilda frågor som kan behöva belysas, exempelvis pågår eller planeras större renoveringsprojekt som påverkar dammsäkerheten i länet?

Har stora ägarbyten ägt rum, omorganisationer etc?.

Sker en positiv trend av dammsäkerhetsutvecklingen eller finns det "orosmoln"?

5 Behov av samverkan och vägledning

[Beskriv specifika behov av vägledning, samordning eller liknande.]